

A magyar izr. országos tanító-egylet

ÉRTESITŐJE.**Megjelen havonként egyszer.**

Szerkesztői bizottság:

Fischer Simon, Führer Ignác, Léderer Ábrahám, Stern Mór és Tencer Pál.Felelős szerkesztő: **SELIGMAN ELEÁZÁR.**

Az előfizetési pénzek
és tagsági díjak Schwarz Mór
egyleti pénztárnokhoz
(gyár-uteza 3. szám) küldendők.
Szerkesztői iroda, sip-uteza 11. sz.

Kiadja a magy. izr.
országos tanító-egylet.
Előfizetési ár:
nem tagok számára egész évre 1 frt.
Az egylet tagjainak díjmentesen jár.

A biblia eredeti szövege magyarra fordításának fontossága.

II.

E czimű cikkünket ezen kérdéssel zártuk: Mi tevéők legyünk tehát? Mily módon, micsoda eszközökkel vigyük ki, hogy az összes vallási tantárgyak a hazai nyelven taníttassanak, ha egyszer meg vagyunk győződve arról, hogy az az egyedüli biztos ut, mely tökéletes megmagyarosodásunkhoz vezet?

Ha sikerült nekünk az érintett cikkben t. olvasóinkat arról meggyőzni, hogy a bibliának magyar nyelvbeni tanítása a zsidók magyarosítására nézve fontos, akkor a bibliának magyarra való fordításának eszközlése hazafias cél és mint ilyen országos ügy. A magyar kormány sem fog tehát egy perczig habozni a magyarországi zsidó tanítók abbéli kívánalmukat erélyesen támogatni, hogy az egész biblia — nem csak Mózes öt könyve — az izr. iskolaalap költségén, minél előbb átfordíttassék. Ezen kívánalom kifejezésére pedig alkalmat fog nyújtani az országos izr. tanító-egylet f. é. október havában megtartandó közgyűlése, melynek, ez ügy egyik legfontosabb tárgya legyen.

Legyen a biblia — és kiváltképen Mózes öt könyvének — kiadása olyan olcsó, hogy azt minden gyermek még a szegény is, megszerezhesse. Legyen még olcsóbb mint a német kiadásu és önkénytelenül meg fog honosulni minden zsidó háznál.

Az országos alap költségén kiadott bibliák egy része pedig mint ingyen könyvek küldessenek széjjel szegényebb községekbe, mi a hazafias célt csak előmozdítani fogja.

A királyi tanfelügyelők hivatalos iskolalátogatásaik alkalmával fordítsák figyelmüket arra, hogy micsoda nyelvre fordítják a héber szöveget és ha rá fognak akadni oly iskolákra, ahol a bibliát német nyelvre fordítják, annak daczára, hogy a gyermekek talán németül sem tudnak — és van számos oly község — akkor jóakaró közvetítésük által bizonyosan elfogják oszlatni az uralkodó előitéleteket és csak némi tapintatossággal bizton rá fogják birni az illető köröket, hogy befogadják a magyar fordítást, melytől — nézetem szerint oly sok függ, a hazai nyelv terjesztése érdekében.

Mielőtt ezen soraimat bezárom, kényszerítve vagyok, hogy minden félreértést kikerüljek — az első cikkem egy tételéhez még bővebben szólni. Azt mondtam, hogy „van megnyugtatóunkra már számos község — de kizárólagosan haladó párti községek — ahol a szent irás magy. nyelvben taníttatik sat.“

Távol voltunk attól az ugynevezett orthodox hitsorsosok hazafiságát gyanusítani. Célunk vala bebizonyítani, hogy az a nyelv, melyre a biblia fordíttatik, a héber nyelv mellé helyeztetik és zsidó körökben elsőséggel bir minden más nyelv fölött. Ha tény tehát, hogy orthodox iskolákban a biblia még sehol sem fordíttatik magyar nyelvre, ez csak a vallási konservatismus és azon iszonyról bizonyít, a melyet minden reform ellen tanusítanak. És ha reményem, hogy orthodox testvéreink is utóvégre be hozzák a magy. bibliát iskoláikban, ugy csakis hazafias érzelmeikben vetem bizalmamat.

Nem hiszem, hogy a küszöbön álló közgyűlésünk e fontos tárgyat napi rendjére ki ne tűzné és nem kétkedem, hogy üdvös megoldást nyerend, kívánatos volna még csak az, hogy minél számosabbak legyünk, mi egyéb kívánalmaink keresztülvitelének is nagyobb súlyt kölcsönözne.

S e l i g m a n.

Az „Ertesítő“ 6. számában Goldberg M. kartársunk a községe által tanítói irányában elkövetett méltatlanságot, illetőleg törvényellenes eljárást akarván megbélyegezni, azt oly megesonkitott alakban adja elő, hogy abból világosan ki nem tűnik, voltaképen ki itt a hibás, s miben állapodtak meg, az az ott hagyják-e a tanítók állomásaikat, avagy ujonnan szerződnek. Mielőtt föntnevezett levelezést tárgyilagos bonczolgatás elé helyezném, arra kérem mint G. M. urat, mint pedig e lap t. olvasóit, ne tessék az itt kifejtett megjegyzéseimet polémia viszketegségből kiinduló hajszal hasogatásoknak tekinteni, mert távol vagyok attól, hogy G. M. ur levelezését czáfolgassam; hanem kötelezve érzem magamat megjegyzéseimet tenni, esupán azért, hogy eloszlassam a netán ezen levelezésből meritett aggályokat, mintha az isr. tanítószág a törvény keretén kívül állana, és még a tanfelügyelő védelmére sem számíthatna, midőn törvényellenes módon állásától elmozdittatik. G. M. ur levelezése elején azt állítja, hogy a zsidó községek leginkább a tanítók végleges kinevezéstől irtóznak, de egyszersmind hozzá teszi, hogy vannak

esetek, midőn a tanító maga adja erre az okot. Mi nagyon sajnáljuk, hogy kartársaink közt is elterjedt azon ferde nézet, hogy a tanító, az ugynevezett életbölcesség mellőzése által, avagy azért, hogy a helyi viszonyok és körülményeihez nem alkalmazhatja magát, már okot nyujtana arra, hogy állásától felfüggesztessék. (G. M. ur csakis ily taktika hibákat gondolhat.) Mert törvényünk 38. §. világosan kimondja, hogy a tanító csak botránysos erkölcsi kihágásért, a gyermekekkel durva bánásmód által, vagy pedig több ízben bebizonyult hanyagságért vesztheti el állását. Mig ellenben valaki e fentemlitett egyéni hibák mellett is, képzett, ügyes és lelkiismeretes tanító lehet. Az izr. hitközségek előjárói azonban legtöbb esetben, a tanító tapintatos eljárását tekintetbe sem veszik, — ők ehez mit sem értenek — hanem az a kedvelt tanító, ki simulékony természetű, és aki a tanítói méltóságot a szervilismus köpenyébe burkolhatja. Miért nincsen ez így a többi hitfelekezeteknél? Pedig a mi a tanítói képességet, és az elért tanczért illeti, ugy hiszem, nem leszünk szerénytelenek, ha magunkat más hitfelekezet tanítóival coordinálva érezzük. Szerény véleményem szerint, a dolog veleje abban rejlik, hogy mig a többi hitfelekezetek egyházi és iskola alappal rendelkeznek, miáltal mint az egyház vezetője, mint az iskolaszék, önálló hatáskörrel bir, s csakis a törvényt tekinthetik mérvadónak, az izraeliták egyes tagok évi járulékaival és az iskola pénzeiből, melyek nem ritkán igen is terhesek, tartják fen egyházukat és iskolájukat. Ennek következtében minden egyes tag — mint teherviselő — jogosítva érzi magát, az ügyek kezeléséhez hozzászólani és az iskola felügyeletben is részt venni. Innét az ős időktől bevett szokás, hogy különösen a zsidó tanító argus szemmel őriztetik. Továbbá mig a többi hitfelekezeteknél az iskolaszékre bizatik az iskola ügy kezelése, a zsidók csak kivételesen helyezik előjáróikba bizalmukat, hanem minden egyes tag külön kémkedik, s e kémkedés alapján adja az illető megbizottjainak utasításait. A zsidó iskolaszék tehát nem egyéb, mint a községi tagok végrehajtója. Végül a zsidók már a magány életben is, a kereskedelmi viszony s az ezzel egybekötött érdekek által annyira egymáshoz vannak fűzve, hogy ritkán találni egy községi tagot, ki teljes önálló nézettel birna; miért is egyesek nézete csak hamar általános nézetté válhatik. S valóban a bábéli eset után is, még mindig azt állíthatjuk **הֵן עִם אֶחָד וְשֵׁפָה אֶחָד לְכֻלָּם** legkivált akkor, midőn a tanító ellen elkövetendő méltatlanság áll napirenden. Ebből kitetszik, hogy oly tanító, ki egyéni szabadságát a helyi viszonyoknak tudja alárendelni, és a község követői nézetéhez simulhat, igen könnyen válhatik ezek kegyenczévé. Mig ellenben az, ki ezen mesterséghez nem ért, és kinek gyomra méltatlanságot meg nem emészthet, de ahelyett az igazság és lelkiismeret érzetével barátkozik meg; ki nem az utczán vagy társas körökben akarja magát a községi tagoknál megkedveltetni; hanem az iskola teremben hiven teljesíti kötelességét, csakhamar észreveendi, hogy a föld lábai alatt ingadozni kezd, mert kartársa maga készítette elő ama vakandturásokat, hogy ő annál jobban tündökölhessen.

Ezen szomorú igazsághoz még hozzá kell venni, hogy az izr. tanítók nagyobb részben hajótörést szenvedettekől állanak, kik a tanítói pálya sziklás talajához csak azért kapaszkodnak, hogy egyelőre az éhhalál fergetegétől megszabaduljanak, mig fortunahajója őket biztos révébe nem vezeti. Mert az ily, a sors kegyetlen hullámaintól üldözött, ha kiállott kinjai és halálos gyötrelmei után végre a tanítói pálya rögös partjára kihányatik is, csak ritka esetben barátkozhatik meg ezen ideiglenesnek képzelt helylyel, hanem előbbeni vágyai sólyom szárnyától elragadtatva, még az ott levő lakókkal sem igyekeznek megismerkedni, sőt ha kell, inkább bebarangolja az egész vidéket, mintsem ott levő bajtársaival karöltve ezen a természettől mosto-

*

hán felruházott talaj megműveléséhez fogna. Mi izr. tanítók pedig már okolhattunk volna öreg társaink sorsán, már eléggé meggyőződhattunk volna, hogy a végzet kockája e kívül nem rendelt számunkra helyet. Az „Eldorado“ vakító tája, ámbár a távolból ránk mosolyog, azt, mégis, miként Mózes a sz. földet csak láthatjuk, de be nem juthatunk. Mondom ha ezen szomorú tényt még hozzá vesszük nem csodálkozhatunk, ha a köztünk és községek közti zilált viszony csak nehezen bír a kor és törvény szellemének megfelelő lendületet kapni; mert a hol nem létezik testületi szellem, egyöntetőség, ott nem lehet isteni áldás. Ha nem csalatkozunk, G. M. soraiból is kiolvasható, hogy ugyanezen hibában ő is szenved; noha levelezése ezen passusát: „Itt t. i. e hó 19-én tartott iskolaszéki gyűlésen határozott, hogy a tanítóknak (4 év óta működnek itt) ne mondjanak fel, mert habár azon előny adatnék is, hogy a folyamodók közül okvetlen elsőbbséget adnak, ezek a felmondást elfogadnák és nem folyamodnának újra, hanem a további (egy évre) kinevezés bizonyos feltételektől, — melyeket csekélységöknél fogva nem érdemes közölni sem — függővé tétessék“ hogy őszinte legyek, semmikép sem érthetem. Mert ha az iskolaszék azon határozaton állapodott meg, hogy a tanítóknak ne mondjanak fel, mily iratot mutathattak fel Dr. Albert de Montedegrónak? még plane akkor, midőn G. M. ur saját maga is bevallja, hogy a véglegeztetésért nem is folyamodtak, sőt azt tán el sem fogadnák, mivel nincsen mellék-jövedelem. Mégis azt vélem, hogy e lap t. olvasóival nem leszek ellenzetben, midőn bátorkodom oda nyilatkozni, hogy G. M. ur soraiból világosan kitűnik, hogy ő ezen ügyét mindjárt elejétől fogva saját érdeke górcsövén átvizsgálhatta, nem tekintve azt, hogy ily komoly eseteknél a fődolog a tanítói kar méltósága, nem pedig a helyi viszonyok, vagy a mellékjövedelem fokmérője. Magától értetődik, hogy jellemképzett tanító nem fog községéhez végleges kinevezésért folyamodni, mivel ő ezen jogot az 1876. évben iskola-törvényünkhöz csatolt póttörvény értelmében már ugy is élvezi, nem szükséges tehát, hogy a községek kegyelmi ajándékot osztogassanak. Ha pedig valamely tanító ezen jogélvezetéről önként akar lemondani, nem tartjuk méltányosnak, azt a községnek bejelenteni, hanem egyszerűen leköszönünk, midőn már jobb állomásnak birtokában vagyunk. Másként áll a dolog midőn a tanító törvényellenes módon állásától elmozdittatik. Ekkor szerény véleményem szerint legezészerűbb, ha ezen eljárás ellen kellőleg indokolt fellebbezést nyújt be a községhez, hogy azt egy competens felsőbb forumhoz felterjeszsze. — Itt azonban még mindig szem előtt tartandó, hogy az előjáróság, mint törvényt nem ismerő közeg, ezen kötelességét nem teljesíti, midőn is helyén van, hogy a tanító maga folyamodjék a tanfelügyelőhez; ki mindenesetre a törvény értelmében fog igazságot szolgáltatni. Ha azonban alapos adatokból ki fog tűnni, (mi fel sem tételezhető) hogy a zsidó autonomia a törvény felett áll, akkor itt az idő, hogy ügyeinket az „Értesítő“ útján közöljük. Mert az „Értesítő“-nek — mint együletünk orgánuma — egyik főcélja kartársainkat ne tán előforduló bajainknál tőle kitelhetőleg támogatni, és őszinte tanácsa által az elesüggedéstől megmenteni. Ez által idővel egyöntetű eljáráshoz szokhatunk, és a testvériség szent köteléke is, mindig jobban-jobban összefüzend bennünket. Ha ellenben ezen becses lapunk hasábjait pusztá és rejtélyes panaszokkal terheljük, nem csak hogy az általános célt eltévesztjük, hanem mindinkább kartársaink gyenge oldalával ismerkedünk meg, miáltal a testületi szellem meghonosítása háttérbe szorittatik. Ebből kiindulva a szerkesztőség tapintatos megjegyzését adoptálhatjuk, mert valóban „tűrhető az egész dolog“, de még javulni is fog, ha mélyebb gyökeret ver nálunk a rokonszenv és egyetértés. De ha kivételesen mindemellet is visszaélések történnének a községek részéről, s a tanító megsértett

joga sem a tanfelügyelő sem a miniszterium utján nem orvosoltatnék, nem marad egyéb hátra, mint Neufeld G. kartársunk indítványa szerint, a t. választmányt megkérni, miszerint a kézbesített okmányok és iratok alapján az országgyűléshez folyamodjon, hogy az izr. tanítók ügyét szigorú vizsgálat alá helyeztesse, s azok jogait és kötelességeit a többi hitfelekezeti tanítók mintájára és a törvény értelemben, rendszeresen szabályozza. Reménylünk, hogy e komoly és erélyes lépéshez nem lesz szükséges folyamodnunk, csak felébredjünk lethárgiánkból, az indifferentismus helyét a testületi szellem foglalja el, s a magánérdeket a tanügyiránti lelkesedéssel cseréljük fel. Végül bátorkodom a tek. szerkesztőséghez azon alázatos javaslatot betervezni, miszerint méltóztatnék velünk, e lap utján, az 1876-ki póttörvényünkben azon fejezetet közölni, mely a hitfelekezeti iskolákra vonatkozik, hogy azon kartársak is, kik e könyv birtokában nincsenek, azt olvashassák*), mert azt hisszük, hogy az iskola törvények ismerete minden tanítónak nélkülözhetlen irányadója. G. M. ur levelezése unszolásából ezen megjegyzémet tenni szoros kötelességemnek tartottam, miért is kegyes átnézésökért esedezem, hogy egy kissé hosszadalmas lettem. F ü r t h Samu.

Egy új érv az izr. felekezeti iskolák föntartása mellett.

Folyó évi június hó utolsó napjaiban folytak le a pesti izr. hitközségi iskolákban a zárvizsgák. A hitközség előjáróságának legkiválóbb és a rabbinatus minden egyes tagja éber figyelemmel kísérték az öt napon át folyó vizsgálatokat. Egy alkalommal a budapesti tanfelügyelő, Bója Gergely ö Nsága is megjelent és egy hatásos beszédben a községnek a kormány nevében kifejezi háláját ezen iskolák föntartásáért, melyek a tudományok terjesztése és a hazafias szellem miatt, mely azokban ápoltatik, minden igénynek megfelelnek. Erre Tenczer Pál, mint az izr. hitközség iskolaügyi osztály tagja következőképen felelt. Közöljük azt, nem azért, mint ha a pesti iskolákat akarnók kidiesérni, hanem azért, hogy miképen hozza egy pesti előjárósági tag összeköttetésbe a népiskolát a seminarium jövőjével.

Nagyságos tanfelügyelő ur, mélyen tisztelt hazafi! Ön iskolánkat köznevelési, hazafias és nemzeti szempontból volt szives megítélni. Fogadja kedvező, mondhatnám hízegő nyilatkozatáért legbensőbb köszönetünket. Legyen meggyőződve mélyen tisztelt ur, hogy el nem mulasztandom a község előjáróságát erről értesíteni, mely kétségkívül őszinte örömmel veendi fővárosunk egyik legkitünőbb tanférfiainak, a főváros tanfelügyelőjének emlitettem hízegő nyilatkozatát.

Engedje meg azonban mélyen tisztelt ur, hogy én mint az előjáróság egyik szerény tagja, a ki különben elismerem, hogy az iskola megítélésénél legelőször is a köznevelési, hazafias és nemzeti szempontokat kell szemügyre venni, a hitfelekezeti szempontot is figyelemre méltathassam. Ön nagyságos ur ép ugy fogja tudni mint mi, hogy a zsidó hitfelekezeti iskolának számos ellene van itt és mindenütt az országban. Engedje Nagyságod, hogy figyelmébe ajánljam azon körülményt, miszerint felekezetünk legjobbjai egész erővel oda törekedtek, hogy hazánkban rabbi-képezde alapittassék, hogy az abból kikerülő papok isten igéjét templomaink szószékéről magyar nyelven hirdethessék. Ezen intézetnek nézetem szerint csak akkor van jogosultsága, csak akkor lehet jövője, ha hitfelekezeti iskoláinkat föntartani, szilárdítani igyekezünk, mert a hitfelekezeti iskola nélkül alig képzelhető, hogy zsidó gyermekeinknek alkalom nyiljék azon kiképeztetésre, mely okvetlenül szük-

*) Távól lévén a fővárosból, ebbeli kívánalmának a jövő számban fogunk eleget tenni. S z e r k e s z t ő.

séges, ha valaha zsidó pappá magát kiképezni ohajtja. Csakis a hitfelekezeti iskola, melyben egyszersmind kellő súlyt fektetnek a nemzeti nyelv és nemzeti szellem terjesztésére, lehet hivatva fiukat nevelni, kik magukat későbbben tovább is művelve, alkalmuk legyenek a rabbi-képezdére előkészülni.

Midőn tehát ismétlem, hogy a rabbi-képezdének csak akkor lehet jogosultsága és jövője, ha a zsidó hitfelekezeti iskolák támogatásban részesülnek, felkérem Nagyságodat, méltóztassék ezután is, úgy mint eddig, iskolánkat becses támogatásával részesíttetni.

Zsidó nyomoruságok.

Ezen czim alatt képeztek számos hitközségek viselt dolgai majdnem állandó rovatot a Honban. Ugy hiszem, vagy bele fáradt nevezett lap tisztelt szerkesztősége, vagy átengedte e sisifusi munkát lapunknak, mert bizony a kellő anyag nem hiányzik. Mert szomorú ugyan, de igaz, hallatlan dolgokat irnak nekünk, micsoda önkénynyel járnak el tanítóikkal. Ma egynehányat registralunk.

A pozsonyi hitközség két tanítót bocsátott el minden alapos ok nélkül, mind a kettő családapá; az egyik kétségbe esetten a Dunában kereste és lelte halálát.

A bajai hitközség, mely e tekintben már sokszor szomorú hirre tett szert, a hol már több ízben történt, hogy egész tantestületeket eresztett szélnek, most ismét önkényüleg két tanítót bocsátott el. Egy nőt, 6 élő gyermek anyját, ki 16 éven át működött az iskolánál, csupán azért, mert egy női bizottságot választottak újabb időkben és ezen új nőknek a régi tanítónő nem tetszik. Menjen koldulni 6 gyermekével, gondol a bajai község, mi neki iskolatörvény. Ezt autonom eljárásnak nevezik. Hasonlólag jártak el egy tanítóval, ki 12 év óta működik Baján. Organisálták az iskolát és ezt a tanítót, mint a legöregebbet és mert testileg is gyöngye elhajtották. Mit fognak e szegény tanítók tenni? A törvényes uton keresik-e jogukat és megtalálják-e a hatalmas községgel szemben, bizony kérdés!

A siófoki izr. hitközségnek gyönyörű iskolaháza van, berendezése semmi kívánni valót nem hagy, a szellem kitünő, mely ez iskolában uralkodik. Alig képzelhető elemi iskola, melyben a gyermekek okszerűbben taníttatnának, mint ezen iskolában; a tanítók művelt és kor színvonalán álló férfiak. Mind erről személyesen meggyőződtem. És mi történik? A népnevelés e szent hajléka megfertőztetik, midőn minden fontos ok nélkül egy derék művelt tanítót csupa ál-ürügy alatt elbocsátanak, hogy egy előljáró rokonának helyt engedjen. Hogy fogják-e ezen tanítók jogaikat keresni, nem tudom, mert bajos rendezetlen viszonyaink között a kompetens bírót találni. E bajok orvoslásához is az első lépést közgyűlésünk teheti, ha kellő számban fognak a tagok összegyűlni.

Seligmann.

Levelezés.

Moórott, június 12.

Tekintetes szerkesztő ur!

„Fészke és barlangja van az állatoknak; de a szegény népnek, mely hazájáért harcol és hal, nincs semmijök, csak levegő és nap, a mitől meg nem foszthatják, hajlék nélkül családostul vándorol“, így szólalt fel két ezer év előtt Gracchus Tibérius és Cajus szegény népének sanyaru állapotján és sorsuk idővel javult egy korszakban, hol a kasztarendszer, mely a szabad fejlődést gátolta, az egész világban honos volt, és az ujkor előrehaladott

emberei közt alig találni, ki ily lelkesülten szót emelne a zsidó tanító szomorú sorsa miatt, „lo nin lo velo neched beamor veén szorid bimgurov“ (Hiob 18) se fia se unokája (tartózkodásának) lakhelyének nyomait jelezi, „chajecho teluim lecho mineged“, léte és nem léte Damokles kardja gyanánt hajszálon függ; sok község-templom épületi, kántor, kar-énekesek és más ily betegségekben sinlődik, egyházi intézményök rendezését a földnél kezdik, míg az iskolához, szellemi és vallásos életünk alapja jutnak erejük fogy, ilyen mostoha sorsa van sok helyen az iskolának, dicséretre méltó, hol egy jó alapzatra fényes épületet emelnek, de ez az iskola, az ég kapuja minden mivelődés és haladásnak első iskolája, e mellett csak olyképen helyén volna „likro deror is leréehu“ hol a tanító irányában elég loyaltást tanusitanak, különben pedig egy pandoraadomány, melylyel a tanító vesztére fegyvert kövácsoznak, ily zilált körülmények közt parancsoló szükség, hogy az izraelita tanítóvilág egy gyűrűvé olvadjon és minél többen sorakazzanak ezen egyesület zászlójához, mely különösen az utóbbi időben magasztos feladatának megfelel, hogy valamennyi tagjai és testülete érdekeit buzgón védi.

Egy alkalommal tudósítom, hogy Ngos Kolozvári Miklós fejérmegyei tanfelügyelő ur tanodánkat f. hó 7-én magas látogatásával megszerencseltette, kitűnő szakjártassággal, jeles methodikus eljárással vizsgálta a tanulókat, örömapja volt az ifjuságnak, mikor teljes megelegetését kinyilatkoztatá, ezen örömlelő pontját eléré, mikor az 5. osztályban néhány szabadkézi rajzot és irást magával vitt, kijelentvén, hogy ezeket a kormánynak átszolgáltatja, buzdító szavakat a tanítótestülethez intézve, elhagyta ezen iskolabarát az intézetet.

Grosz Gusztáv, főtanító.

Tekintetes szerkesztőség!

Noha mindenkor igyekvésünkhöz tartozott, tisztelt pályatársaink mind-egyikével öszhangzó és testvéries egyetértésben élni, még sem tarthatjuk magunkat, az igazság és jog érdekében, tisztelt kartársunk Neufeld G. urnak e lapnak 6. számában foglalt cikkéhez, némely szenvedélynélküli észrevétellel járulni.

A mit Neufeld ur nagyban és részletesen ajánlott, bizonyára szép és fölkarolásra méltó, azonban ezen indítvány már évek előtt is, tőlem az „Ung. Israelitban“ többszörösen sürgettetett; (Siehe „Ung. Israelit“ 2-ter Jahrg. Nr. 26 u. 38) de sajnos, mert valamint minden jó és üdvteljes indítvány, mivelhogy tanítótól kiindult, ugy ez is, mindeddig tekintetbe nem vétetett. — És mikint is várhatnók ezt másképen? Hisz irigység és שְׂנֵאתָ הֵינָם ó fájdalom, e két kardinalhiba a zsidó tanítón emberemlékezet óta וְסַכְסַכַּת מִצְרִים בְּמִצְרַיִם stb. átokként ragad.

Különben ama „hosszu beszédnek rövid értelme“ csupán oda látszik irányulni, hogy a csodálattal telt világnak tudomására legyen, miszerint tanodánk egy הָרֵרֵךְ volna. Nos mi ez utóbbit illeti, annak megítélését nyugodtan az iskolánkat ismerő, részrehajlatlan szakférfiaknak átengedjük, azon megjegyzéssel, hogy valamint egy oly intézet, hol szorgalom, rend és fegyelem uralkodik, még távol sem nevezhető azért Chédernek, mivelhogy ott a tanórák pontos megtartásáról van gondoskodva és mivelhogy az országos nyelv mellett, még a zsidónemzeti nyelv, illetőleg a héber nyelv is tanítatik; ép oly kevéssé érdemli még meg azon intézet az „iskola“ nevet, hol föntebbiből épen az ellenkezőt találhatni. — sapienti sat! Különben jobban cselekedne Neufeld ur, jövőben efféle thémákat érintetlenül hagyni és meggondolni, hogy olyan kihívások a zsidó nemzetiségben való szakadást csak inkább növesztik és régi behegedt sebhelyeket csak szándékosan fölszakítják.

Érsekujvárott, 1877. június havában.

Lichtenstern Farkas.

Közgyűlés.

Alázattal bátorkodom a magyar izr. országos tanító-egylet t. választmányának a közgyűlés napirendjének megállapodásánál a következőket becses figyelmébe ajánlani.

T é t e l.

„Mit várnak a hazai zsidótanítók a magyar izr. tanítóegylet részéről és viszont mit igényelnek az egylet érdekei, hogy e várakozásnak eleget tehessen?”

I n d i t v á n y o k.

1. Mondja ki a közgyűlés, hogy az egylet hivatalos „Értesítő“-jét továbbra is fenntartja és ennek költségeit mint eddig, úgy ezentul is fedezi;

2. hogy a 2 forintnyi beiratási díj — legalább korlátolt időig — eltöröltetik és a négy forintnyi évi járulék negyedévi részletekben is fizethető;

3. hogy az egylet járuljon a kormányhoz és az országgyűléshez azon kérelemmel, miszerint a zsidótanítók jogviszonyainak rendezése a hitközségek önkormányzati jogának tiszteletben tartása mellett mihamarább fogantossítsassék;

4. hogy az egylet jóváhagyott alapszabályai 19. §-ának szigorú végrehajtását szükségesnek tartja;

5. hogy csak oly tanító számíthat az egylet anyagi és főleg erkölcsi támogatására, ki ennek tagja.

G y ö r, június hó végén.

S c h ö n Bernát.

Egyleti élet.

Tagsági díjakat fizettek: **Rendes tagok.** Rottenberg Izsák N.-Kőrös 2 frt, Eisler Dávid N.-Kőrös 2 frt, Laufer Lajos Paks 2 frt, Blum S. Verbász 2 frt, Blum J. Verbász 2 frt, Lichtenstern id. Érsekújvár 2 frt, Prager Benjámín Érsekújvár 2 frt, Maislis Siófok 1 frt, Donath Siófok 1 frt, Schwarz J. Lugos 2 frt, Vogelhut D. Liptó-Szt.-Miklós 2 frt, Grosz Gusztáv Moór 2 frt, Schuzolka S. Cservenka 2 frt, Kellner M. B.-Gyoma 2 frt, Braun Lipót Budapesten 2 frt, Neumann J. Budapesten 2 frt, Fantus Izrael Ujvidék 4 frt, Schiff A. Szarvas 2 frt, Stöckelmacher Ó-Buda 2 frt, Baum Fülöp Veszprém 2 frt, Fischer Márk Budapest 2 frt, Kohányi S. Budapest 2 frt, Reich I. Budapest 2 frt. — **Pártoló tagok.** Leopold S. Szegszárd 10 frt, főt. Hirsch rabb. Ó-Budán 5 frt, Ulman K. P. Budapesten 5 frt, Schön Jak. Budapest 5 frt, Weiner Károly Budapest 5 frt, Weiss Mór Budapest 5 frt, Füchsel Mór Budapest 5 frt, Steiner Lipót N.-Várad 5 frt.

VEGYESEK.

+ Jelenlegi számunk megjelenése azért elkésett, mert a szerkesztő jul. kezdete óta a fővárosból távol volt, hová csak folyó hó 25-én tér vissza.

+ Witt Fülöp, nagy-kanizsai kartársunk beküldött hozzánk két füzetet: A villanyosság, ára 40 kr. és a légnyomás ára 30 kr. Lapunk keretén kívül esik az ily dolgozatok bírálása és örömmel közöljük, hogy szaklapjaink e két dolgozatot dicsérőleg emlegették és részünkről is ajánljuk kartársainknak.

+ A új iskolaév kezdetével ujolag figyelmeztetjük azon kartársainkat, kik a biblia eredeti szövegét magyarul tanítják, Handler hevesi rabbi ezimű munkájára, a mely mint segédkönyv kitűnő szolgálatot tesz e tárgy tanításában; kapható Burián pesti könyvkereskedőnél.

+ Vidéki kartársainkhoz azon kérelemmel fordulunk, ha tudomásuk van jó módu házakból való gyermekekről, kiket a szülők gondos kezekre akarják bízni a fővárosban, sziveskedjenek ez ügyben szerkesztőségünkhöz fordulni.

Szerkesztői posta.

F.-Ujvidék: bálvány uteza 8. sz.

Nyomatott Schlesinger és Wohlaier könyvnyomdájában, Rostély-uteza, Károlykaszárnya 8. sz.